

Decyzja
Prezydium KK
nr 187/21

ws. opinii o projekcie ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych (UD249)

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o kuratorach sądowych (UD249).

Projektowany **art. 4 ust. 2 przewiduje rozwiązanie z kuratorem zawodowym „stosunku pracy z urzędu”.**

Projekt wprowadza nieznaną prawu pracy tryb rozwiązania stosunku pracy. Podstawą nawiązania stosunku pracy kuratora zawodowego jest mianowanie charakteryzujące się szczególną stabilizacją zatrudnienia w postaci wskazanych w ustawie przyczyn rozwiązania stosunku pracy. Natomiast w przepisach nie wyszczególniono sytuacji, w których prezes sądu okręgowego rozwiązuje stosunek pracy z kuratorem zawodowym. Poza tym niejasna jest relacja pomiędzy projektowanym art. 4 ust. 2 a innymi przepisami o rozwiązaniu stosunku pracy. Powyższą propozycję należy ocenić negatywnie z uwagi na to, iż po jej wejściu w życie może powodować wątpliwości.

Negatywnie należy również ocenić propozycję rozszerzenia **art. 7 o pkt „4) starszy kurator specjalista.”.**

Wprowadzenie kolejnego stopnia awansu nie zmienia procedury awansu zawodowego kuratora sądowego. Konieczne jest zweryfikowanie procedury awansów kuratorów sądowych i wprowadzenie przejrzystych zasad w tym zakresie (jako wzór posłużyć mogą zasady obowiązujące w przypadku sekretarzy sądowych). W praktyce kuratorzy w niektórych okręgach oczekują na kolejne stopnie awansu nawet po kilkanaście lat, a wprowadzenie kolejnego stopnia awansu, który może okazać się nieosiągalny, nie będzie motywującym dla tej grupy zawodowej. W zamian za rezygnację z propozycji kolejnego stopnia zawodowego w postaci starszego kuratora specjalisty proponujemy wprowadzenie dodatku do wynagrodzenia z tytułu posiadania stopnia naukowego. Kuratorowi zawodowemu posiadającemu stopień naukowy przysługiwałby dodatek stały do wynagrodzenia zasadniczego

z tytułu posiadania stopnia naukowego doktora - 10% kwoty bazowej; doktora habilitowanego 20% kwoty bazowej; profesora 30% kwoty bazowej.

Odnosząc się do kolejnych zmian, należy zauważyć, że uzależnienie od kwoty bazowej **wysokości wynagrodzenia zasadniczego kuratorów zawodowych** nie jest rozwiązaniem dla tej grupy zawodowej odpowiednim, a tak właśnie ujęto tę kwestię w projekcie w art. 14 ust. 1, który przewiduje, że „Wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa”. Wynagrodzenie kuratora zawodowego powinno być określone na godziwym poziomie i odpowiadać trudowi wykonywanych czynności. W związku z tym, proponujemy zmianę zapisu ust. 1 i przyjęcie w przypadku wynagrodzeń kuratorów sądowych mechanizmu określania wynagrodzeń zasadniczych tak jak w przypadku sędziów przyjętego w art. 91 ust. 1c prawa o ustroju sądów powszechnych, który stanowi, że „Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego...”.

W art. 14 dodany został ust. 5a dotyczący **ryczałtu** na pokrycie zwiększonych kosztów dojazdów służbowych w przypadkach wymagających ponadprzeciętnego używania **samochodu prywatnego do celów służbowych**. Chociaż sam przepis należy uznać za zasadny, niepokojący jest brak określania wysokości ryczałtu. W związku z tym proponujemy, aby art. 14 ust. 5a brzmiał następująco: „Kuratorowi zawodowemu na uzasadniony wniosek kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej, Prezes Sądu Rejonowego przyznaje ryczałt w wysokości od 2% - 10% wynagrodzenia zasadniczego w stawce pierwszej sędziego sądu rejonowego, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego na pokrycie kosztów związanych z kosztami pracy w terenie”.

Projektowany art. 17a przewiduje, że pracodawca zapewnia kuratorowi zawodowemu, na jego wniosek lub za jego zgodą, pomoc psychologiczną. Nie należy zapominać, że kuratorom sądowym należałoby zapewnić również **pomoc psychiatryczną**. Praca kuratora sądowego jest znacznym obciążeniem dla jego psychiki. Często prowadzone sprawy są trudne i medialne, dlatego obok pomocy psychologicznej, kuratorom należałoby zapewnić dostęp do lekarza psychiatry. Oczekiwanie na dostęp do lekarza psychiatry jest obecnie długotrwałe, a kurator sądowy potrzebuje często pomocy natychmiastowej. Warto dodać, że z badań Centralnego Instytutu Ochrony Pracy wynika, że kuratorom należy zapewnić wsparcie psychologiczne oraz psychiatryczne, a także dostęp do systemu szkoleń, m.in. o radzeniu sobie ze stresem, mediacji, komunikacji (zob. <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/kurator-sadowy-a-warunki-jego-pracy-wyniki-badan,512082.html>).

W **art. 18 ust 2 ustawy** należałoby wprowadzić **obowiązek** stworzenia przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, dodatkowego funduszu nagród dla kuratorów zawodowych, z przeznaczeniem na nagrody specjalne za osiągnięcia w pracy, w wysokości 6 % planowanych wynagrodzeń kuratorów zawodowych. Dotychczas przepis ten pozostaje „martwy” (zob. K. Stasiak [w:] Ustawa o kuratorach sądowych. Komentarz, Warszawa 2021, art. 18).

W **art. 42 ust. 2 ustawy** należałoby doprecyzować, iż **sekretariat** zespołu tworzy się spośród urzędników lub pracowników sądowych, a przy jego liczbowej obsadzie uwzględnia się potrzeby zespołu tzn. 1 sekretarz na 7 kuratorów.

Nie do zaakceptowania jest propozycja zmian w zakresie **dodatku funkcyjnego z art. 14 ust. 2a projektu**, który przewiduje, że kuratorowi zawodowemu pełniącemu obowiązki kierownika ośrodka kuratorskiego przysługuje dodatek funkcyjny w wysokości 110% kwoty bazowej, natomiast kuratorowi zawodowemu prowadzącemu zajęcia w ośrodku kuratorskim w wysokości 80% kwoty bazowej. Nie uzasadniona jest taka gradacja wysokości dodatków, ponieważ ośrodek kuratorski może mieć np. tylko 4 wychowanków, a np. kierownik odpowiada za ponad 10 kuratorów. Propozycja uregulowania dodatku funkcyjnego w ten sposób spowoduje, że zainteresowanie pełnieniem funkcji kierownika będzie niewielkie.

W odniesieniu do **dodatku specjalnego, o którym mowa w projektowanym art. 14 ust 4** przepis powinien zostać sformułowany w sposób bardziej stanowczy tak, aby te dodatki były rzeczywiście przyzwane. Zamiast sformułowania kuratorowi zawodowemu „może być przyznany” należy zmienić na „przyznaje się na czas określony dodatek specjalny z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych...”.

W odniesieniu do **art. 26 projektu**, który przewiduje **wygaśnięcie stosunku pracy** kuratora zawodowego wydaje się, że zbyt rygorystycznie ustawodawca podchodzi do posiadania przez kuratora zawodowego „podwójnego” obywatelstwa. Zrozumiałe jest, że stosunek pracy kuratora wygasa w razie utraty obywatelstwa polskiego jednak w razie nabycia przez kuratora, obok obywatela polskiego, obywatelstwa obcego państwa wydaje się krokiem zbyt daleko idącym, nie przewidzianym nawet w ustawach urzędniczych np. w ustawie o służbie cywilnej.

W odniesieniu do **dodatku zadaniowego przewidzianego w projektowanym art. 31 ust. 7** proponujemy podwyższenie jego wysokości oraz ujęcie „widelkowe” oraz następujące sformułowanie: „Kuratorowi, o którym mowa w ust. 1, ze względu na charakter pracy i zakres wykonywanych zadań, przyznawany jest przez Ministra Sprawiedliwości dodatek zadaniowy w wysokości 40% -80% wynagrodzenia zasadniczego”.

W **art. 34a ust. 2** przewiduje się, że w razie **zwolnienia stanowiska kuratora zawodowego**, prezes sądu okręgowego, w którego okręgu stanowisko zostało zwolnione, w terminie 7 dni od dnia zwolnienia stanowiska zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości na podstawie kryteriów, o których mowa w ust. 1, przydziela stanowisko danemu albo innemu sądowi rejonowemu, przekształca je albo je znosi. Niestety przyjęcie w przepisie, iż Minister Sprawiedliwości przekształca stanowisko lub je znosi spowoduje, że niektóre jednostki utracą etaty.

Projektowany **art. 40 odnosi się do powołania kierownika zespołu**, a art. 40a przewiduje, że kierownika zespołu, w razie jego nieobecności, zastępuje wyznaczony przez niego kurator zawodowy, o czym kierownik zespołu informuje prezesa sądu rejonowego oraz kuratora okręgowego. Powyższe propozycje należy doprecyzować poprzez dodanie art. 40b, zgodnie z którym Prezes sądu okręgowego powołuje zastępcę kierownika zespołu. Brak zastępcy kierownika może negatywnie wpływać na organizację pracy całego zespołu.

Proponujemy **następujące ujęcie art. 41b ust. 2**: Kierownik zespołu wykonuje obowiązki kuratora w wymiarze nie mniejszym niż 35 % przeciętnego obciążenia przypadającego na członka zespołu, a w przypadku zespołu liczącego co najmniej 10 osób nie mniejszym niż 25% tego obciążenia.

W art. 46 proponujemy nie zmieniać punktu 1, w którym przewiduje się, że „Do zadań Krajowej Rady Kuratorów, w szczególności należy uchwalanie kodeksu etyki kuratora sądowego”. Dotychczasowy zapis uznajemy za odpowiedni, ponieważ prace nad kodeksem etyki to proces.

Za niepokojące należy uznać projektowane **zmiany art. 52 i następnych w zakresie odpowiedzialności** kuratorów zawodowych. Ustawodawca wprowadza w projekcie jedynie odpowiedzialność dyscyplinarną rezygnując z odpowiedzialności porządkowej. Należy wskazać, że odpowiedzialność dyscyplinarna powinna zostać powiązana z nieprzestrzeganiem obowiązków przez kuratora. Natomiast nie wydaje się uzasadnionym rozwiązaniem wprowadzanie odpowiedzialności dyscyplinarnej również za nieprzestrzeganie zasad etyki zawodowej.

Ustawodawca w projekcie całkowicie rezygnuje również z odpowiedzialności porządkowej za przewinienia mniejszej wagi. W naszej ocenie nie jest to odpowiedni kierunek zmian. Należy zauważyć, że nawet w przepisach prawa, które przewidują zaostrożną odpowiedzialność dyscyplinarną ustawodawca pozostawia odpowiedzialność porządkową za przewinienia mniejszej wagi (np. w odniesieniu do urzędników służby cywilnej).

Projektowi należy również zarzucić zbyt doprecyzowanie niektórych kwestii. Np. w projektowanym art. 52 ust. 6 przewiduje się: „Kara odwołania z pełnionej funkcji oznacza odwołanie z dotychczas pełnionej funkcji”. Takie kazuistyczne wyjaśnianie niektórych kwestii należy uznać za niepoważne.

Za zbędne należy uznać w projekcie art. 52b, 52c oraz 52a ust. 2 pkt. 6. Ponadto projektowany art. 52g ust. 4 określa zbyt długi 8 letni okres karalności przewinienia dyscyplinarnego. Tymczasem w innych przepisach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej jest to zazwyczaj okres 3 lat. Także i w przypadku kuratorów 8 letni okres uznać należy zbyt długi.

W projekcie przewiduje się, że **aplikacja kuratorska** odbywać się będzie w Szkole Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości (projektowany art. 31a i art. 75). Proponujemy jednak, aby aplikacja kuratorska była realizowana przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratur, z uwagi na jej prestiż i doświadczenie.

Warszawa, 14 grudnia 2021 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek